

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**ОЛИЙ ТАЪЛИМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ
ТАДҚИҚОТЛАРИ ВА ИЛҒОР ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ТАТБИҚ
ЭТИШ МАРКАЗИ**

БУХОРО МУҲАНДИСЛИК-ТЕХНОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ

“Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси”

**фанидан талабалар Республика онлайн фан олимпиадасини ижодий
иш шаклида ташкил этиш дастури, баҳолаш мезонлари ва ўтказиш**

ТАРТИБИ

Бухоро – 2020

КИРИШ

Талабалар Республика онлайн фан олимпиадасини ўтказиш бўйича тузилган ушбу дастур «Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси» фанлари ўқитиладиган Олий таълим муассасаларига мўлжалланган.

Ушбу дастур Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланган ўқув режаси, Давлат таълим стандартлари, малака талаблари ҳамда намунавий фан дастури асосида тузилган.

Мазкур дастурда « Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси » фанидан ўтказиладиган талабалар Республика онлайн фан олимпиадасини ўтказиш ҳақида маълумотлар берилган.

Ташкилий қўмита таркиби:

Баракаев Н.Р.	– Раис, БухМТИ ректори;
Мамадалиев.А	– Раис ўринбосари, ОЎМТВ Иқтидорли ёшларни сарлаш, академик лицейлар ва ихтисослашган таълим муассасалари бўлими бошлиғи;
Қувончева М.	– масъул котиб, ИТИТФТЭ бўлими бошлиғи;
Ядгаров Ў.Т.	– аъзо, БухМТИ “Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси” кафедраси мудири, т.ф.н., доцент;
Ахмедов Ю.Х.	– аъзо, БухМТИ “Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси” кафедраси доценти, т.ф.н;
Хайтов Б.У.	– аъзо, БухМТИ “Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси” кафедраси доценти, т.ф.н;
Тошев И.И.	– аъзо, БухМТИ “Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси” кафедраси катта ўқитувчиси;
Наимов С.Т.	– аъзо, БухМТИ “Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси” кафедраси катта ўқитувчиси;
Хамракулов.А.К	– аъзо, НамМҚИ, "Қурилиш-архитектура" кафедраси мудири, п.ф.н., доц.;
Ўринбоев. Ш.	– аъзо, СамАҚИ, "Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси" кафедраси мудири, т.ф.н., доцент.

I. боб. Умумий қоидалар

1.1. Мазкур дастур талабалар ўртасида Республика онлайн фан олимпиадасини (кейинги ўринларда Олимпиада деб юритилади) ташкил этиш, ўтказиш ҳамда унда қатнашиш ва олимпиада ғолибларини аниқлаш тартибини белгилайди.

1.2. Олимпиадани ўтказишга Вазирлик ҳузуридаги Олий таълим стандартлари ва норматив таъминоти бош бошқармаси, Ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантириш бошқармаси, Таълим муассасаларида электрон таълимни ривожлантириш маркази ҳамда Тошкент архитектура Қурилиш институти масъул ҳисобланади.

1.3. Олимпиада Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 23 мартдаги “Коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 176-сон қарорида белгиланган талабларни инобатга олиб, олий таълим муассасалари (кейинги ўринларда ОТМ деб юритилади) талабаларининг мутахассислик ва умумқасбий фанлар бўйича ўз қобилиятларини намоён этиш, ривожлантириш ва уларнинг истеъдодларини рўёбга чиқаришга кенг имкониятлар яратишга йўналтирилган.

1.4. Олимпиадани ташкил этиш юзасидан Вазирликнинг буйруғи асосида Олий таълим муассасалари талабалар ўртасида ўтказиладиган республика фан олимпиадасини онлайн шаклида ўтказиш бўйича ташкилий қўмита таркиби юқоридаги шакл бўйича тасдиқланган.

1.5. Ташкилий қўмита олимпиаданинг ташкилий-техник ва ахборот тизимларини ташкил этиш, олимпиада ғолиблари ва иштирокчиларини рағбатлантириш вазифаларини таъминлайди.

1.6. Олимпиада ҳар бир Олий таълим муассасаси томонидан таълим муассасасининг тавсиясига биноан 3 та гача талаба иштирок этиши мумкин ҳамда ушбу иштирокчилар учун ягона ахборот порталини яратиш ҳамда узлуксиз ишлашини таъминлаш ҳамда назорат қилиш талаба таҳсил олаётган олий таълим муассасаси томонидан амалга оширилади.

1.7. Олимпиада “Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси” фанидан ижодий иш тақдироти шаклида ўтказилади.

1.8. Олимпиаданинг адолатли ўтказилишини назорат қилиш ҳамда натижаларини таҳлил этиш вазирликнинг Олий таълим стандартлари ва норматив таъминоти бош бошқармаси ҳамда Ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантириш бошқармаси томонидан амалга оширилади.

II. 606. ФАН ОЛИМПИАДАСИНИ ОНЛАЙН ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ

2.1 Олимпиада жорий йилнинг май ойининг 25-26 куни ўтказилади.

2.2. Олимпиада иштирок этувчи талабалар жорий йилнинг 5-15 май кунлари вазирликнинг olimpiada.edu.uz портали орқали танлаган фани бўйича электрон рўйхатдан ўтишлари керак.

2.3 “Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси” фани бўйича рўйхатдан ўтган талабалар сонидан келиб чиққан ҳолда, олимпиадани ўтказиш санаси ва вақти бўйича жадвал шакллантирилади ва жорий йилнинг 20 май куни olimpiada.edu.uz. порталига жойлаштирилади.

2.4. Электрон рўйхатдан ўтган талабаларни шахсини тасдиқлаш ишлари ОТМлар томонидан жорий йилнинг 18-20 май кунлари амалга оширилади.

2.5 «Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси» фани бўйича ўтказиладиган талабалар Республика онлайн фан олимпиадаси алоҳида келишилган жонли видео конференция тизимлари (Zoom, JitsiMeet) орқали тўғридан-тўғри яъни, онлайн тарзида ўтказилади ва назорат қилинади. Шу сабабли иштирок этувчи талабалар ва уларнинг илмий раҳбарлари (ҳар бирлари алоҳида) шахсий ноутбук, компьютер ёки мобил телефон қурилмаларига видео конференция тизимларидан (Zoom, JitsiMeet) фойдаланиш имкониятини берадиган дастурини ва иловаларни юклаб олиши ва уни техник соз ҳолатда бўлишини таъминлашлари зарур. Олимпиада ҳужжатларини, иштирокчилар бажарадиган ишларни, тарқатма материалларни қабул қилишда, алмашишда ва хайъат аъзолари ўзаро мулоқат ўрнатишда бошқа алоқа тизимлари (telegram) ҳам қўлланилиши кўзда тутилган. Талабалар берилган топшириққа тайёргарлик кўраётган ва унга жавоб бераётган вақтда уларнинг ёнида ҳеч ким бўлмаслиги, ҳалақит бермаслиги (асосан илмий раҳбарлари) бўлса ҳам номутахассис шахс бўлиши талаб этилади. Барча ОТМлари юқоридаги масалалар юзасидан талабалар ва уларнинг илмий раҳбарларига шарт-шароитлар яратиб бериши ва номақбул ишларни олдини олишлари зарур.

2.6. Талабалар танлаган фанлари бўйича олимпиадани ўтказиш санаси ва вақти бўйича жадвал асосида olimpiada.edu.uz порталига киришлари лозим бўлади.

2.7 Олимпиада ўтказилган “Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси” фани бўйича ижодий иш шаклидаги топшириқлар натижалари масъул ОТМ томонидан 24 соат ичида тақдим этилган маълумотлари асосида olimpiada.edu.uz портали орқали эълон қилинади.

2.8. Олимпиада иштирокчиларининг ахборот-коммуникация технологияларининг имконияти ва қурилмаларидаги техник носозликлар бўйича шикоят ва аризалар кўриб чиқилмайди.

2.9 Олимпиадани ўтказиш жараёни ва натижалари тўғрисидаги маълумотлар Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, оммавий ахборот воситаларида ҳамда Вазирлик, ОТМ расмий веб-сайтларида ёритилади.

III.606. ФАН ОЛИМПИАДАСИНИНГ ТУРИ ВА ШАКЛИ

3.1 Олимпиадани онлайн ўтказиш мақсадида “ЧГваМГ – olimpiada 2020” махсус телеграмм-гурух яратилади. “Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси” фани бўйича қатнашувчилар ушбу гуруҳга уланишлари мумкин.

3.2 Олимпиадани 1-тури белгиланган куни эрталаб 8:30 да бошланади унда қатнашувчи талабалар 30 минут давомида регистрациядан ўтишади ҳамда ўзлари учун белгиланган учта (3) та вариант топшириқларидан биттасини танлашади.

3.3 1-тур соат 9:00 да бошланади. 1-тур учун 3 соат вақт ажратилади. Иштирокчилар танланган вариант бўйича график ишни бажарадилар ва соат 12:00 га қадар бажарган ишларни комиссия аъзоларига телеграмм гуруҳи орқали топширилади. Топшириладиган график иш битта (1та) умимийлаштирилган (компановка қилинган) файлдан (расмдан) ташкил топган бўлиши шарт.

3.4 Файллар қуйидаги талабларга жавоб бериши шарт.

Расм: ранг режими – RGB; оғирлиги – максимум 50 Mb; формат- jpg., png., tiff.

3.5 Комиссия аъзолари бевосита талабалар томонидан бажарилаётган иш жараёнини онлайн тарзда кузатиб боришади.

3.6 Комиссия аъзолари топширилган ижодий ишларни баҳолашда алоҳида яратилган видео-конференция ёки телеграм-гурух орқали амалга оширишади.

3.7 «Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси» фани бўйича ўтказиладиган талабалар Республика онлайн фан олимпиадаси 2 кун давомида уч турда ўтказилади:

1-тур шарти–Ижодий: Чизма геометрия фанидан позицион, метрик ёки конструктив масала бажариш;

2-тур шакли–Ижодий: Муҳандислик графикаси фанидан проекцион иш топшириқ бажариш;

3-тур шакли–Тест: Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси ўқув курсидан тест топшириш.

3.8 **1-тур** «Чизма геометрия» фани бўйича А3 форматда позицион, метрик ёки конструктив масала билан боғлиқ ҳисоб-график иш бажариш талаб этилади. Бунда топшириқ шарти вариантлар ичидан қуръа ташлаш асосида аниқланади ва барча иштирокчи талабалар учун битта вариант топшириғи белгиланади. Ушбу турга 3 академик соат вақт ажратилади.

3.9 **2-тур** «Муҳандислик чизмачилиги» фани бўйича А3 форматда кўринишлар, қирқимлар, кесимлар ва аксонометрик проекциялар мавзусида

хисоб-график иш бажариш талаб этилади. Бунда ҳам топшириқ шарти вариантлар ичидан қуръа ташлаш асосида аниқланади ва барча иштирокчи талабалар учун битта вариант топшириғи белгиланади. Ушбу турга 3 соат вақт ажратилади.

3.10 **3-тур** «Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси» ўқув курсининг назарий қисми асосида 50 та саволдан иборат тест ўтказилиши талаб этилади. Тестлар ҳар бир иштирокчи талаба учун индивидуал тарзда компьютерда сараланиши ва компьютерда ўтказилиши лозим. Ушбу турга 1 соат вақт ажратилади.

IV. боб. БАҲОЛАШ МЕЗОНИ ВА БЕЛГИЛАНГАН ВАҚТ

«Чизма геометрия ва муҳандислик графикаси» фани бўйича ўтказиладиган талабалар Республика онлайн фан олимпиадаси бўйича тур кесимида баҳолаш мезони қуйидагича амалга оширилади:

№	Бажарилган иш мазмуни	Ажратилган балл (100 баллик тизимда)	Ажратилган балл (5 баллик тизимда)
1-тур. “Чизма геометрия” фанидан ХГИ бажариш (3 соат)		100 балл	5 балл
11.	ХГИни берилган шартини тўғри тушунганлиги ва форматга тўғри жойлаштирилганлиги.	10	0,5
22.	ХГИ масаласини берилган шарти асосида тўғри ечилганлиги.	70	3,5
33.	ХГИни ЎзДСТ талаблари асосида тўғри расмийлаштирилганлиги (чизик турлари, чизма шрифтлари ва ўлчам қўйиш қоидаларига риоя қилинганлиги)	20	1
2-тур. “Муҳандислик графикаси” фанидан ХГИ бажариш (3 соат)		100 балл	5 балл
11.	ХГИни берилган шартини тўғри тушунганлиги ва форматга тўғри жойлаштирилганлиги.	10	0,5
22.	ХГИ масаласини берилган шарти асосида тўғри ечилганлиги.	70	3,5
33.	ХГИни ЎзДСТ талаблари асосида тўғри расмийлаштирилганлиги (чизик турлари, чизма шрифтлари ва ўлчам қўйиш қоидаларига риоя қилинганлиги)	20	1
3-тур. 50 та саволдан иборат тест топшириш (1 соат)		100 балл	5 балл
1	Ҳар бир тўғри жавоб учун	2	0,1

V-боб. Олимпиадани якунлаш тартиби

Олимпиада натижалари Ташкилий қўмита томонидан вазирликнинг Олий таълим стандартлари ва норматив таъминоти бош бошқармасига жўнатилади. Натижалар вазирлик томонидан эълон қилинади.

VI-боб. Низоларни кўриш тартиби

Олимпиада натижалари эълон қилингандан сўнг 24 соат ичида тушган ёзма шикоят ва аризалар Ташкилий қўмита томонидан онлайн шаклда жисмоний ва юридик шахслар мурожаати тўғрисидаги қонунга мувофиқ ҳал этилади.

Эслатма! Агарда талаба фан олимпиадаси давом этаётган даврда ўзи ёки ўзи таҳсил олаётган ОТМ томонидан йўл қўйилган техник носозликлар сабабли онлайн алоқадан чиқиб кетса;

Илмий раҳбари ёки бошқа мутахассисдан ёрдам олса;

Тайёр (олдиндан тайёрлаб қўйилган) лойиҳалардан фойдаланишга уринса ва шу каби номақбул ишларни амалга оширса, бу ҳолатда шаффофлик ва ҳаққонийликни таъминлаш мақсадида талаба фан олимпиадасидан четлаштирилади ва баённома билан расмийлаштирилади. Ушбу ҳолат бошқа ОТМларида такрорланмаслигини таъминлаш мақсадида ушбу талаба ва у таҳсил олаётган ОТМ раҳбариятига қатъий чора кўриши учун Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига расмий хат билан мурожаат қилинади.